

REFERENCES

1. *Isaeva T.Ye.* Pedagogicheskaya kultura prepodavatelya kak uslovie i pokazatel kachestva obrazovatel'nogo protsessa v vysshey shkole : dis. na soiskanie nauchn. stepeni doktora pedagogicheskikh nauk : 13.00.01 / T.Ye. Isaeva. — Rostov-na-Donu, 2003. — 427 p.
2. *Korotkov Ye.M.* Upravleniye kachestvom obrazovaniya : [uchebnoye posobiye dlya vuzov] / Ye. M. Korotkov. — M. : Akademicheskii Proekt : Mir, 2006. — 320 p.
3. *Pavelko N.N.* Kulturologicheskaya paradigma teorii professionalno-pedagogicheskoy kultury prepodavatelya vysshey shkoly : dis. na soiskanie nauchn. stepeni doktora kulturologii : 24.00.01 / N. N. Pavelko. — Krasnodar, 2004. — 441 p.
4. Pamyati I. Kanta // Novyye pedagogicheskie paradigmy: voprosy didaktiki i kompetentnost / [Romantsov M.G., Melnikova I.Ju., Danilenkova G.G. i dr.]. — M. : izd-vo «Akademiya Yestestvoznaniya», 2012. Nauchnaya elektr. biblioteka. Monografii. — Rezhim dostupa : <http://www.rae.ru/monographs/146>
5. Pedagogichna Konstytutsia Yevropy : preambula // Vyscha osvita Ukrayiny : teoretichnyi ta naukovy-metod. chasopys ; Instytut vyshchoi osvity APN Ukrayiny. — 2013. — № 3. — K. : In-t vyshchoi osvity APN Ukrayiny. — P. 111–116.
6. *Plotinskiy Yu.M.* Modeli socialnyh processov : [uchebnoye posobiye dlya vyssh. uch. zaved.] / Yu.M. Plotinskiy — M. : Logos, 2001. — 296 p.
7. *Podpovetnaya Ju.V.* Konceptsiya razvitiya nauchno-metodicheskoy kultury prepodavatelya vuza : dis. na soiskanie nauchn. stepeni doktora ped. nauk 13.00.08 / Ju.V. Podpovetnaya—Chelyabinsk, 2012. — 400 p.
8. *Sitnikova M.I.* Formirovaniye kultury professionalno-pedagogicheskoy samorealizatsii prepodavatelya vysshey shkoly : dis. na soiskanie nauchn. stepeni d-ra ped. nauk: 13.00.08 / M.I. Sitnikova—Belgorod, 2008. — 406 p.

Прийнято до друку — кандидат педагогічних наук, доцент Н.О. Терентьєва

УДК 378.04

Л.Г. Горяна,

доцент кафедри філософії і освіти дорослих ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України,
кандидат педагогічних наук, доцент

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Горяна Л.Г.,

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я- ЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

У статті автор представляє науково-методичні уявлення щодо розв'язання науково-методичної проблеми організації управління впровадженням здоров'язберезувальних технологій у системі інститутів післядипломної педагогічної освіти, розкриває сутність створення насиченого освітнього простору, адаптивного управління якісними процесами підвищення кваліфікації з урахуванням особливостей і специфіки збереження здоров'я усіх учасників навчально-виховного процесу.

Ключові слова: здоров'язберезувальні технології, управлінське консультування, післядипломна педагогічна освіта.

Goriana L.G.,

SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF QUALITY MANAGEMENT OF IMPLEMENTATION HEALTHCARE PROCESSES IN POSTGRADUATE EDUCATION

The article deals with the scientific and methodological understanding of solving scientific and methodological problems of implementation healthcare technology institutions management in the system of postgraduate education, reveals the essence of creating rich educational environment, adaptive management process of quality training based on the characteristics and specifics of healthcare of all members of the educational process.

Key words: healthcare technology, management consulting, postgraduate pedagogical education.

Горяная Л.Г.,

НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ УПРАВЛЕНИЯ КАЧЕСТВОМ ВНЕДРЕНИЯ ЗДОРОВЬЕ-СОХРАНЯЮЩИХ ПРОЦЕССОВ В СИСТЕМЕ ПОСЛЕДИПЛОМНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

В статье автор раскрывает научно-методические представления решения научно-методической проблемы организации управления внедрением здоровьесохраняющих технологий в системе институтов последипломного педагогического образования, сущность создания насыщенного образовательного пространства, адаптивного управления качественными процессами повышения квалификации с учетом особенностей и специфики сохранения здоровья всех участников учебно-воспитательного процесса.

Ключевые слова: здоровьесохраняющие технологии, управленческое консультирование, последипломное педагогическое образование.

На сучасному етапі прогресивних змін в суспільстві формується узгоджена стратегія розвитку безперервної професійної освіти та її провідної галузі — післядипломної освіти. У такому контексті особливу актуальність набуває питання вибору методів управлінської діяльності підготовки педагогічних працівників різних категорій як професійних менеджерів, високоосвічених, компетентних управлінців нової генерації, здатних до роботи в умовах конкуренції, підприємництва та ринкових взаємодій.

Післядипломна освіта є складовою частиною національної системи освіти, що функціонує відповідно до Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про загальну середню освіту», Національної доктрини розвитку освіти в XXI столітті та інших нормативно-правових актів державного і регіонального рівнів, що забезпечують прогностичну і законодавчо-правову базу підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

У науковій літературі питання післядипломної педагогічної освіти (ППО) розкриваються досить повно і різноаспектно. Учені розглядають суть і розвиток системи ППО (В. Бондар, Л. Даниленко, С. Крисюк, В. Маслов, В. Мірошник, В. Олейник, Н. Протасова, В. Пуцов); проблеми післядипломної освіти керівників ОУЗ (Є. Березняк, Г. Єльнікова, Л. Калиніна, Н. Коломинский); управління установами післядипломної педагогічної освіти (Н. Клокар, М. Лапенко, Л. Покроева, Т. Сорочан, Т. Сущенко, Є. Чернишова); проблеми якості освіти (В. Кальней, А. Ляшенко, М. Поташник, В. Приходько); питання управління якістю освіти, зокрема на державному рівні (І. Булах, В. Качалов, Т. Лукіна, Є. Чернишова) та інші.

Мета статті полягає у з'ясуванні ролі післядипломної педагогічної освіти у формуванні серед педагогічних працівників знань, умінь і навичок доцільного та сучасного управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій у заклади освіти.

Методологічну основу статі склали: технологічний підхід, у рамках якого зміст діяльності фахівця сфери освіти з впровадження здоров'язбереження розглядається як застосування науково-обґрунтованих послідовних методів, прийомів, способів і

форм дії, що дозволяє розглядати післядипломну підготовку фахівців як керований і в той же час цілісний процес, що самоорганізується; андрагогічний підхід, який припускає певні умови та принципи організації навчання дорослих у системі безперервної післядипломної освіти; особистісно-діяльнісний підхід, при якому на перший план виходить проблема управління впровадженням здоров'язбереження у навчально-виховний простір закладу освіти в процесі післядипломної освіти та його діяльності.

Післядипломна педагогічна освіта педагогічних працівників різних категорій стала самостійним напрямом в розвитку науки і практики. З кінця 80-х років минулого століття в нашій країні почали розглядати управління не лише як науку, а й як професію. Сучасним методикам управління професійно готують у різних сферах діяльності, зокрема в освітній. Дослідженнями знаних учених доведено, що більшість управлінців в освіті недостатньо володіють знаннями про методи та не завжди професійно володіють навичками спеціальної управлінської та науково-методичної підготовки до інтеграції ідей здоров'язбереження серед усіх учасників навчально-виховного процесу у закладах освіти різних типів і рівнів [4; 6; 7].

У всьому світі впровадження в заклади освіти здоров'язбережувальних технологій вважається інноваційним процесом. А будь-яка інновація в освіті повинна мати педагогічні, психологічні, дидактичні та методичні основи. Теорія та методика управління освітніми інноваційними процесами стали предметом детального дослідження вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема Ю. Бабанського, Г. Воробйова, В. Сімонова, П. Третьякова, Р. Шакурова, Т. Шамова та інших. У роботах В. Беспалько, В. Журавльова, В. Загвязінського, П. Карташова, Н. Кухарева, Н. Нікандрова та інших репрезентуються висновки наукового дослідження, розглядаються питання моделювання та управління навчальним процесом в освіті.

У сучасних умовах ефективно управління інноваційним процесом в освітній установі має базуватися на досягненнях світової науки та практики в галузі менеджменту. Принципові питання управління соціальними організаціями та освітніми

процесами знайшли своє відображення у роботах вітчизняних і зарубіжних фахівців з менеджменту: М. Вебера, Е. Мейо, Т. П'ятерса, Саймона, Ф. Тейлора, Р. Уотерлінега, Файоля, В. Афанасьєва, О. Лебедева, Є. Чернишової та ін.

Свідченням позитивних якісних змін у забезпеченні розвитку національної освіти став Форум міністрів освіти європейських країн «Школа XXI століття: Київські ініціативи», на якому проголошено сім напрямів євроінтеграції дошкільної та середньої освіти і проекти практичних дій за кожним із них («Дошкільна освіта», «Спільна історія без розділових ліній», «Толерантність», «Через мову до взаєморозуміння», «ІКТ-освіта без кордонів», «Від шкіл-партнерів до партнерів-країн», «Новій освіті Європи — новий європейський учитель»).

У центрі уваги сучасних науковців знаходяться питання модернізації педагогічної освіти на засадах особистісно орієнтованого (І. Бех, С. Дженсенсон, В. Євдокимов, В. Луговий, О. Пехота, Д. Пітторс, С. Подмазін, Д. Роббен, С. Сисоєва та ін.), культурологічного (О. Гармаш, В. Гриньова, В. Зелюк, І. Драч, С. Мельничук, Л. Нечепоренко, О. Рудницька та ін.) і компетентнісного (О. Овчарук, О. Пометун, Л. Хоружа та ін.) підходів.

Проблематика загальної педагогічної інноватики, зокрема у системі післядипломної педагогічної освіти, є предметом наукових досліджень Д. Ангеловські, Х. Барнета, Дж. Бассета, Х. Білла, С. Болена, Д. Вазіної, Д. Гамільтона, Н. Гросса, Л. Даниленко, Р. Ідемо, В. Кваші, М. Кларіна, В. Лазарева, О. Лоренсова, В. Николко, С. Полякова, О. Попової, М. Поташника, А. Хабермана, Д. Чен, Є. Чернишової, Н. Юсуфбекової та ін. Наприклад, філософські засади педагогічної діяльності розкривають В. Николко та ін., теоретичні основи — Д. Ангеловські, Х. Барнет, Х. Білл, Н. Гросс, Л. Даниленко, Л. Подимова, С. Поляків, О. Попова, М. Поташник, В. Сластьонін, Н. Юсуфбекова та ін. Соціокультурні аспекти освітніх нововведень досліджують Л. Подимова, В. Сластьонін та ін., соціально-психологічні питання розповсюдження інновацій у педагогічному співтоваристві аналізують Е. Роджерс, Л. Струценко, А. Хон та ін.

Сьогодні важливо здійснювати оптимізацію органів управління освітою, децентралізацію управління у цій сфері; перерозподіл функцій і повноважень між центральними та місцевими органами управління освітою; професіональний підхід під час здійснення добору та призначення керівників навчальних закладів, органів управління освітою; розроблення системи заходів (науково-методичних, фінансово-економічних тощо) стосовно впровадження ідеї автономії навчальних закладів, розширення їх прав і можливостей щодо фінансової самостійності; подолання бюрократизації в системі управління освітою, удосконалення порядку перевірок та звітності навчальних

закладів; професійну підготовку компетентних менеджерів системи освіти, формування управлінців нової генерації, здатних мислити і діяти системно, в тому числі у кризових ситуаціях, приймати управлінські рішення у будь-яких сферах діяльності, ефективно використовувати наявні ресурси.

Управління навчально-виховного процесу в закладах освіти здійснюється на всіх етапах відповідно до загальних цілей навчання (Національна Доктрина розвитку освіти в Україні XXI століття). Проте знання, вміння, теорії управлінської діяльності сьогодні рівні у своєму потенційному значенні. Вони мають концентричний вигляд, коли кожен виток наповнює інтелектуальний розвиток науково-педагогічних працівників знаннями, вміннями, підвищуючи інтелектуальний потенціал слухачів ІППО. Допомогає критично (аналітично) ставитись до власної діяльності, до професіоналізму членів колективу.

Для з'ясування доцільності нашого дослідження нами проведені анонімні опитування серед педагогічних працівників — курсистів різних категорій, які проходили підвищення кваліфікації в ЦПППО ДВНЗ УМО НАПНУ про знання загальних цілей навчання в школі, форми навчання у школі, понять «комплекс», «комплект», «критичне мислення». В опитуванні взяла участь 100 осіб. Результати наведені у *таблиці 1*.

Результати *таблиці 1* яскраво демонструють слабкі знання педагогічних працівників загальних цілей навчання в школі, тільки 3 % педагогічних працівників можуть відповісти, що основною формою навчання в школі є урок, не розуміють різниці між поняттям комплект і комплекс. Зазначене потребує посилення процесуальної сторони поглиблення знань із загальної методики та дидактики, що є необхідним для повноцінного управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій у навчально-виховний процес закладів освіти.

Для того, щоб ґрунтовніше зрозуміти важливість впровадження здоров'язбережувальних технологій серед усіх учасників навчально-виховного процесу в системі післядипломної педагогічної освіти заплановані та проводяться лекційні та практичні заняття щодо дотримання державних вимог щодо охорони праці та техніки безпеки діяльності усіх суб'єктів навчально-виховного процесу [7].

Нині взято курс на всебітне використання освітнього потенціалу збереження життя та здоров'я людини, зокрема національного генофонду українського народу. Зазначене вимагає реконструювання трудової мотивації педагогічних працівників. Особлива роль у трансформації технологічних підходів належить системі ІППО. Створення таких систем вимагає визначення мети та функції об'єктів, створення методики,

ОПИТУВАННЯ СЕРЕД ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ — КУРСИСТІВ

№	Категорія слухачів	Загальні цілі навчання		Форми навчання		Комплекс, комплект	
		К-ть тих, хто відповів	%	К-ть тих, хто відповів	%	К-ть тих, хто відповів	%
1.	Директори закладів (45 осіб)	3	3	3	33	3	2
2.	Методисти РМК (30 осіб)	2	82	2	82	2	1
3.	Начальники управлінь освіти (25 осіб)	2	82	1		2	1
	Критичне мислення	2		2		2	

технологій, завдань і заходів управління охороною праці, здоровим і безпечним середовищем для всіх учасників навчально-виховного процесу. Вказане вимагає від науково-педагогічних працівників високої моральності, відданості, розуміння важливості виконання заходів у системі ППО [9].

Відповідно до Типового положення про службу охорони праці створюються в навчальному закладі служби охорони праці. Управління безпекою життєдіяльності безпосередньо підпорядковуються і призначаються відповідальними за організацію роботи з охорони праці, безпеки життєдіяльності, визначаються їх функціональні обов'язки, що забезпечують функціонування системи управління охороною праці в навчальному закладі на основі законів України «Про охорону праці», «Про охорону здоров'я», «Про пожежну безпеку», «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення». Адміністрація школи здійснює низку заходів, передбачених такими документами, як річний план роботи школи (розділ «Охорона праці») та колективний договір (розділ «Охорона праці»). Мають видаватися відповідні накази: «Про затвердження інструкцій з техніки безпеки», «Про створення служби охорони праці», «Про організацію роботи з охорони праці», «Про створення комісії з питань розслідування нещасних випадків серед усіх учасників навчально-виховного процесу», «Про відповідальність за створення здорових та безпечних умов навчання і праці», «Про посилення пожежної безпеки у весняно-літній період», «Про посилення пожежної безпеки у осінньо-зимовий період», «Про заборону використання у навчально-виховному процесі небезпечних речовин та реактивів», «Про створення добровільної пожежної дружини» відповідно до Типового положення про пожежну технічну комісію, затвердженого наказом МВС України № 521 від 27.09.1994 р. (ППБУ пп.1.3.14, 3.15), «Про посилення контролю за дотриманням

техніки безпеки під час проведення уроків з фізичного виховання та позакласних фізкультурно-оздоровчих і спортивно-масових заходів», «Про створення комісії з охорони праці та техніки безпеки», «Про забезпечення дотримання чинного законодавства з питань безпеки життєдіяльності при організації», «Про забезпечення дотримання чинного законодавства з питань безпеки життєдіяльності при організації відпочинку в екологічному таборі з денним перебуванням», «Про дотримання чинного законодавства щодо збереження життя і здоров'я випускників 9-х та 11-х класів під час проведення випускних вечорів», «Про підготовку та проведення святкувань та організацію чергувань по збереженню життя, здоров'я дітей і працівників, майна під час проведення свят та канікул», «Про створення комісії щодо перевірки і контролю за безпечними умовами занять у навчальних кабінетах, спортивних залах, майстернях», «Про проведення екскурсій у пішоходному та транспортному режимі».

Навчання правилам техніки безпеки та охорони праці педагогічних працівників проводиться на підставі нормативно-правової бази охорони праці в галузі освіти, про що робляться записи у книгах інструктажів (вступного та поточного). У всіх класах (1–11) ведуться журнали інструктажів техніки безпеки, мають бути такі акти: готовності до навчального року; замірів опору ізоляції освітлювальної та силової мереж; акти-дозволи на виконання робіт у кабінетах.

На всіх поверхах повинні бути плани евакуації, інструкції з пожежної безпеки. Ведеться журнал нещасних випадків. Тепловий режим повинен відповідати вимогам ДСанПіН 5.5.2.008-01. Класні кімнати слід провітрювати, взимку утеплювати, постійно проводити вологе прибирання на перервах між уроками. Приміщення школи постійно прибирати з використанням дезінфікуючих, але дозволених для використання в дитячих закладах розчинів.

Дотримання санітарних вимог, правил пожежної безпеки, правил техніки безпеки постійно має контролюватися відповідними інспекційними службами. Для усунення недоліків надаються приписи пожежною службою та санепідемстанцією. Регулярно повинні відбуватися вимірювання контурів заземлення відносно ґрунту та перевірка ізоляції проводки кабелів закладів освіти лабораторією «Облкомунстандарт». У кабінетах фізики, хімії, інформатики, обслуговуючої праці, майстернях, спортивних залах, їдальні, буфеті повинні бути інструкції з охорони праці та техніки безпеки, журнали інструктажів.

Процес підготовки педагогічних працівників до здоров'язбережувальної професійної діяльності здійснюватиметься ефективно у контексті технологічного підходу, сутність якого виявляється у представленні досліджуваного феномену у вигляді технологічного процесу в системі післядипломної педагогічної освіти. Особливості управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій у якісному процесі підвищення кваліфікації з урахуванням особливостей організації типів, рівнів закладів освіти вимагають індивідуалізованого підходу до кожної категорії педагогічних працівників.

Методикою управління впровадженням здоров'язбережувальної технології є підготовка педагогічних працівників до інноваційної професійної діяльності. На макрорівні її можна віднести до класу технологій навчання, виокремлюючи в ній на мікрорівні концептуальну основу, цільовий, змістовий, процесуально-діяльнісний, контроль-коригувальний та оцінно-результативний компоненти [5; 7].

Методика управління впровадження здоров'язбережувальних технологій має реалізовуватися в умовах загальнопедагогічної підготовки в педагогічних вищих навчальних закладах відповідно до принципів цілісності, індивідуального підходу та поетапного освоєння професійною діяльністю. Це досягається завдяки ознайомленню з індивідуалізаційними підходами до підвищення кваліфікації педагогічних працівників у системі ППО, яка складається із взаємозумовлених етапів, кожний із яких, маючи специфічну мету та відповідні їй зміст, методи і форми роботи, виступає водночас органічною складовою безперервного процесу становлення курсистів як суб'єктів інноваційних освітніх процесів.

Управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій не може здійснюватися на рівні інтуїції, власного педагогічного (життєвого) досвіду або просто сліпого виконання вказівок. Зрозуміло, що такі працівники не можуть повністю реалізувати завдання сучасної освіти, а отже, гостро потребують отримання необхідних знань, постійного розвитку професійної компетентності.

Важливим зараз є проблема забезпечення якості отримання знань і розвитку професійної компетентності керівників навчальних закладів. Як показує практика, більшість із них не надають належної уваги змісту підвищення управлінської кваліфікації, оволодінню менеджерських умінь, переорієнтації власного мислення в площину суспільно спрямованого управління. У процесі навчання в ППО педагогічні працівники не повною мірою задовольняють свої освітні потреби.

Оволодіння методами управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій у системі післядипломної педагогічної освіти характеризується якістю підвищення кваліфікації та детермінується із створенням відповідних умов, регулюванням зазначеного процесу на основі моніторингу і забезпеченням результатів підвищення кваліфікації педагогічних працівників різних категорій, які відповідають особливостям їх діяльності, запитами та освітніми потребами [7].

На підставі теоретичного аналізу джерельної бази, науково-методичних розвідок у дослідженнях діяльності інститутів післядипломної педагогічної освіти, особливостей управління, проблеми приведення змісту підвищення кваліфікації у відповідність зі змінами в суспільстві та процесами інтегрування України у світовий освітній простір, можна стверджувати, що вказане вимагає управлінського професіоналізму, культури, компетентнісного підходу до збалансованого управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій у організацію навчально-виховного процесу закладів освіти.

Важливим є адаптування методики управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій у начальний процес ППО шляхом створення насиченого освітнього середовища для задоволення персональних освітніх потреб педагогічних працівників різних категорій [4].

Забезпечення персоніфікованого (адресного) характеру процесу підвищення кваліфікації з урахуванням особливостей місцевості, умов праці створює умови індивідуалізованого підходу до організації підвищення кваліфікації педагогічних працівників і врахування їх інтересів, досвіду.

Отже, аналіз наукових джерел, законодавчої та юридично-нормативної бази в освіті засвідчив, що забезпечення нешкідливих і безпечних умов навчання, праці та виховання у закладах покладається на доцільну організацію підготовки педагогічних працівників до управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій у системі закладів ППО, що передбачає створення насиченого освітнього простору у сфері управління якісними процесами підвищення кваліфікації з урахуванням особливостей і специфіки збереження здоров'я всіх суб'єктів навчально-виховного процесу.

ДЖЕРЕЛА

1. Закон України «Про освіту». — К. : Генеза, 1996.
2. Закон України «Про загальну середню освіту» // Інф. зб. Міносвіти України. — 1995. — № 15. — Розділ IV–V.
3. Про затвердження Типового положення про атестацію педагогічних працівників України / Акт Кабінету Міністрів України. Наказ від 20 серпня 1993 року № 310.
4. Горяна Л.Г. Особливості впровадження здоров'язбережувальних технологій у шкільний простір (Поради щодо організації роботи експериментального майданчика): Науково-методичний посібник / Л.Г. Горяна. — К. : БТОВ «Вітас ЛТД», 2012. — 80 с.
5. Зуб'як Р.М. Управління якістю підвищення кваліфікації керівників загальноосвітніх учбових закладів сільської місцевості [Електронний ресурс] / Р.М. Зуб'як // Теорія і методика управління освітою. — 2009. — № 2. — Режим доступу : <http://tme.uomo.edu.ua>
6. Єльнікова Г. Розвиток управлінських функцій керівника загальноосвітнього навчального закладу / Г. Єльнікова // Управління школою : Науково-методичний журнал. — К. ; Х. : «Основа», 2004. — № 33(81). — С. 2–7.
7. Чернишова Є.Р. Формування кадрового потенціалу навчальних закладів в системі післядипломної педагогічної освіти: науково-практичні основи: монографія / Є.Р. Чернишова ; НАПН України, Ун-т менедж. освіти. — К. : Педагогічна думка, 2012. — 472 с.

REFERENCES

1. Zakon Ukrainy «Pro osvitu». — K. : Heneza, 1996.
2. Zakon Ukrainy «Pro zahalnu seredniu osvitu» // Inf. zb. Minosvity Ukrainy. — 1995. — № 15. — Rozdil IV–V.
3. Pro zatverdzhennia Tipovoho polozhennia pro atestatsiiu pedahohichnykh pratsivnykiv / Akt Kabinetu Ministriv Ukrainy.
4. Horiana L.H. Osoblyvosti vprovadzhennia zdoroviazberezhuvalnykh tekhnolohii u shkilnyi prostir (Porady shchodo orhanizatsii roboty eksperymentalnoho maidanchyka): Naukovo-metodychnyi posibnyk / L.H. Horiana. — K. : BTOV «Vitas LTD», 2012. — 80 p.
5. Zubiak R.M. Upravlinnia yakistiu pidvyshchennia kvalifikatsii kerivnykiv zahalnoosvitnykh uchbovykh zakladiv silskoi mistsevosti [Elektronnyi resurs] / R.M. Zubiak // Teorii i metodyka upravlinnia osvitoiu. — 2009. — № 2. — Rezhym dostupu : <http://tme.uomo.edu.ua>
6. Yelnykova H. Rozvytok upravlinskykh funktsii kerivnyka zahalnoosvitnoho navchalnoho zakladu / H. Yelnykova // Upravlinnia shkoloiu : Naukovo-metodychnyi zhurnal. — K. ; Kh. : «Osнова», 2004. — № 33(81). — P. 2–7.
7. Chernyshova Ye.R. Formuvannia kadrovoho potentsialu navchalnykh zakladiv v systemi pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity: naukovo-praktychni osnovy: monohrafiia / Ye.R. Chernyshova ; NAPN Ukrainy, Un-t menedzh. osvity. — K. : Pedahohichna dumka, 2012. — 472 p.

Прийнято до друку — кандидат педагогічних наук, доцент Н.О. Терентьєва